

Дарія Біда

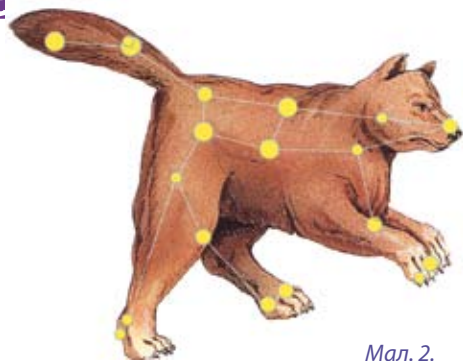
Легенди зоряного неба

Якби зорі було видно лише в одному місці Землі, туди нескінченним потоком ішли б люди.
(Сенека)

СУЗІР'Я

Мал. 1.

Мал. 2.

Мал. 3.

У погідний вечір погляньте на зоряне небо. Відчуйте його невимовну красу, незбагненне багатство. Скільки зір розкинулось на небозводі, які вони різні! Одні відразу привертають до себе увагу, інші – ледь помітні оку. Здається, їм немає ліку. Але астрономам вдалось вирахувати, що неозброєним оком над обрієм можна побачити не більше трьох тисяч зір.

На перший погляд здається, що легко заблукати серед сили-силенної зір. Але це не так. Ще в глибоку давнину люди виділяли на небі деякі групи зір – сузір'я, давали їм назви, спостерігали за ними, складали про них легенди.

Сім найяскравіших зір сузір'я Великої Ведмедиці нагадують ківш (мал. 1), а в народі мають ще назву "Великий Віз". Сім зір – лише невелика частина сузір'я Великої Ведмедиці. Погляньте, як зображали це сузір'я у давніх атласах (мал. 2). Знайдіть його на небі й придивіться до нього.

Мал. 4.

Різні народи в різні часи одні й ті ж зорі об'єднували в сузір'я по-іншому й давали їм власні назви. Стародавнім єгиптянам сузір'я Великої Ведмедиці нагадувало задню ногу вола, племена Північної Америки бачили в ньому скунса (мал.3), а народи Середньої Азії називають його Семибраттям.

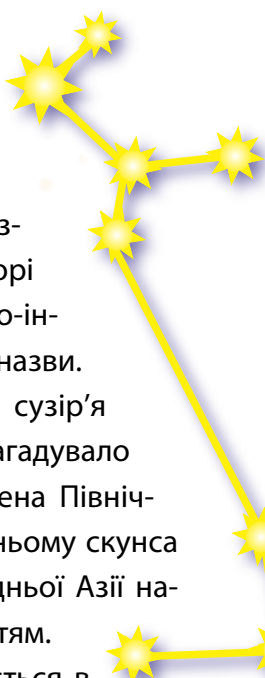
А ось що розповідається в давньогрецькій міфології про персонажів, іменами яких названі сузір'я...

У ефіопського царя **Цефея** та його дружини – красуні **Кассіопеї** народилась дочка **Андромеда**. Запишалася своєю красою Кассіопея і похвалилася, що вона вродливіша за nereїд. Ображені морські нимфи поскаржились богові моря Посейдону, і той наслав на царство Цефея морське страховисько – **Кита**, який поїдав людей. За твердженням оракула, позбутись Кита можна було лише віддавши йому на поталу юну Андромеду. Несчастну дівчину прикували до скелі. Врятував Андромеду **Персей**. Пролітаючи над скелею на крилатому коні **Пегасі**, він показав Китові голову **Медузи**, від погляду якої той перетворився на кам'яний острів.

Цефей

Кассіопея

Андромеда

Кит

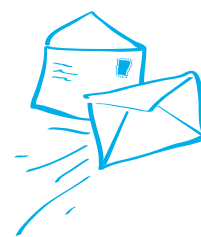
Пегас

ПРИДУМАЙ СВОЄ СУЗІР'Я

Поглянь, як художник зобразив сузір'я Андромеди та Лебеда (мал. 4 на с. 33). Перше можна було б назвати Птахом, а друге – Акробатом! Ти теж можеш придумати своє сузір'я і присвоїти йому назву.

- Вибери одного з міфологічних героїв, іменем якого назване сузір'я.
- Знайди це сузір'я на карті неба (див. мал. на обкладинці) або скористайся малюнками зі статті й перенеси зображення на папір.
- Спробуй уявити в обрисах цього сузір'я якусь постать, тварину, рослину, предмет – словом, усе, що підкаже тобі фантазія. Намалюй своє сузір'я.

Надсилайте малюнки на адресу редакції! Найкращі з них ми вмістимо у наступних числах журналу.

Персей

МОДЕЛЬ СУЗІР'Я

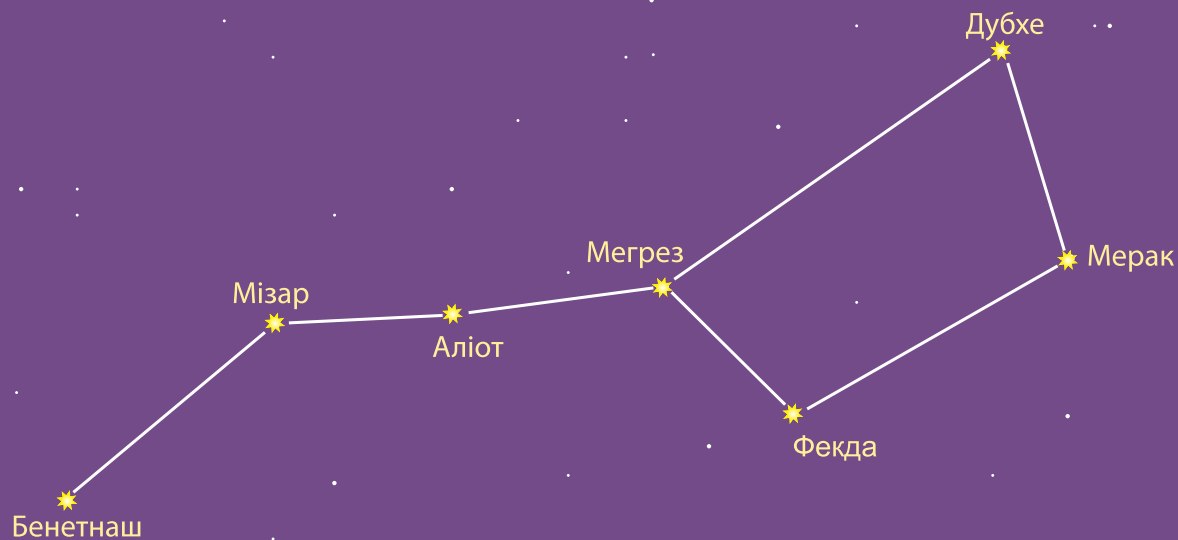
Прочитала яось у науково-фантастичному оповіданні таку фразу: «Ми прибули до вас із сузір'я Великої Ведмедиці...»

Але це неправильно! Із сузір'я не може прилетіти корабель чи надходити сигнал. Сузір'я – це група зір, які на небі здаються нам розташованими поруч, але насправді вони дуже далеко одна від одної. Все стане зрозуміло, якщо ми виготовимо модель сузір'я!

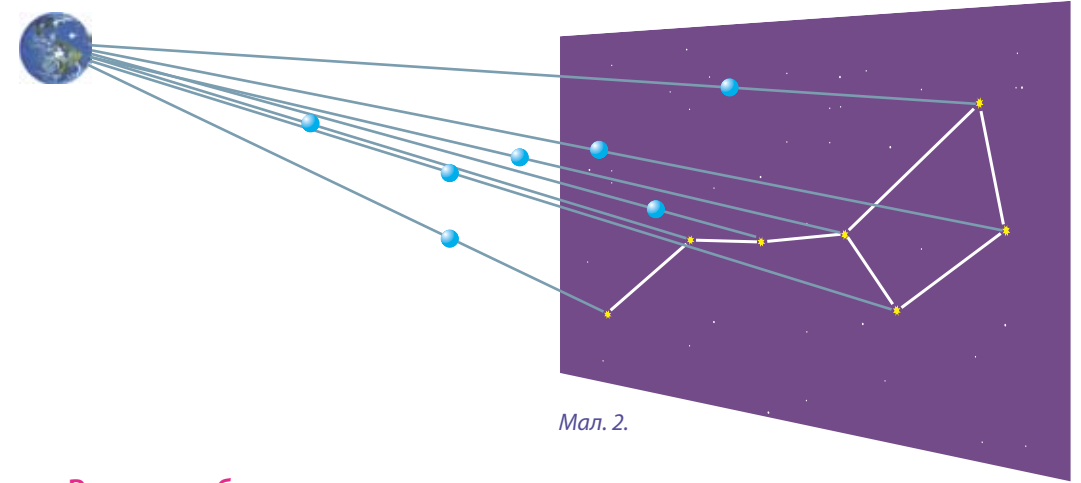
А я прочитав таке: «У сигналі зашифровано, що він надходить із сузір'я Андромеди...»

МАЙСТЕРНЯ "КОЛОСКА"

Мал. 1.

Мал. 2.

Вам знадобляться: аркуш картону, голка, нитки, намистини.

- ★ Підкладіть картон чи цупкий папір під зображення сузір'я Великої Ведмедиці (мал.1). Проколiть голкою зображення кожної зорі так, щоб на картоні залишився слід. У позначених місцях на картоні намалюйте зорі.
 - ★ Заселіть у вушко голки нитку, зав'яжіть на її кінці вузлик або прикріпіть гудзик. Проколiть картинку в місці, де розташована яскрава зоря сузір'я Великої Ведмедиці на зображенні, та протягніть нитку так, щоб гудзик залишився зі зворотного боку зображення.
 - ★ Відміряйте 30–40 см нитки, відріжте її та повторіть це з іншими шістьма яскравими зорями, зображеними на малюнку.
 - ★ На кожну нитку одягніть намистинку. Якщо намистинок немає, виріжте з паперу кружечки.
 - ★ Зв'яжіть нитки вільними кінцями разом. Намистинки імітуватимуть яскраві зорі, підписані на зображенні сузір'я, а утворений нитками вузлик – точку спостереження.
 - ★ Зорі розташовані на різних відстанях від Землі, тому розмістіть намистинки на різних відстанях від точки спостереження (мал. 2).
 - ★ Тепер настав час спостережень! Наблизивши око до вузлика, ви побачите, що намистинки проектується у точки, які відповідають зображенням зір (закривають їх).
 - ★ Відведіть вузлик убік від ока або поверніть зображення сузір'я на картоні. Вигляд сузір'я змінюється – Велика Ведмедиця з різних куточків космосу виглядає по-різному!
- Тепер ви добре розумієте, що характерна конфігурація зір, і все сузір'я загалом – це лише зображення, яке ми спостерігаємо з поверхні нашої космічної домівки, що зветься Землею.

